

Chemoradiotherapie bij longkanker

Inleiding

In overleg met uw longarts is besloten dat u een behandeling met chemoradiotherapie ondergaat. Deze behandeling vindt plaats bij het Haaglanden Medisch Centrum (HMC) Antoniushove in Leidschendam. In deze folder leest u meer over de behandeling door middel van chemoradiotherapie en over de samenwerking hierin tussen het Groene Hart Ziekenhuis (GHZ) en het HMC Antoniushove.

Gespecialiseerd behandelteam

In de behandeling van longkanker werkt het GHZ samen met het HMC. De belangrijkste reden hiervoor is dat we zo kennis en ervaring kunnen bundelen en de kwaliteit van de zorg verder kunnen verbeteren. Artsen en verpleegkundigen die zijn gespecialiseerd in longkanker, werken nauw samen binnen een behandelteam. Dit gespecialiseerde behandelteam bespreekt de resultaten van onderzoeken die bij u zijn gedaan. Daarnaast is dit behandelteam verantwoordelijk voor het uitvoeren van de operatie en eventuele andere behandelingen.

Waarom een behandeling met chemoradiotherapie?

De behandelmethode waarvoor gekozen wordt bij patiënten met longkanker, is afhankelijk van het stadium waarin de longkanker zich bevindt. In uw stadium van longkanker is gekozen voor een combinatiebehandeling van chemotherapie en bestraling (radiotherapie). De chemotherapie heeft een versterkende werking op de bestraling; het effect van de bestraling wordt zo dus vergroot.

Wat is chemotherapie?

Chemotherapie is de behandeling van kanker met medicijnen die snel delende cellen doden of de celdeling remmen. Deze soort medicijnen wordt ook wel cytostatica genoemd. Na toediening van chemotherapie worden deze medicijnen via uw bloed door het lichaam verspreid en kunnen ze vrijwel overal in het lichaam kankercellen bereiken; dus ook in de longen. De longarts is medisch verantwoordelijk voor het voorschrijven/toedienen van de chemotherapie.

Wat is bestraling?

Bij bestraling worden kankercellen met behulp van straling beschadigd. Daardoor kunnen ze zich niet meer delen en gaan ze dood. De radiotherapeut-oncoloog is de medisch specialist die verantwoordelijk is voor het uitvoeren van de bestralingen.

Behandelen in het HMC Antoniushove

De chemoradiotherapie vindt plaats op locatie HMC Antoniushove in Leidschendam. Op deze locatie bevindt zich namelijk zowel het Radiotherapiecentrum (waar de bestralingen plaatsvinden) als een oncologische dagbehandeling waar de chemokuren kunnen worden toegediend. Door beide behandelingen plaats te laten vinden op één locatie, hoeft u minder vaak naar het ziekenhuis te komen.

Vorbereiding op de behandeling

Om u voor te bereiden op de behandeling, krijgt u verschillende afspraken. Uw casemanager in uw eigen ziekenhuis zorgt ervoor dat deze afspraken gemaakt worden.

De afspraken worden waar mogelijk gecombineerd, zodat u zo weinig mogelijk naar het ziekenhuis hoeft te komen.

Voorlichting over chemotherapie

Eén van de afspraken die wij voor u maken, is bij een gespecialiseerd consulent longoncologie in het HMC Antoniushove. Deze consulent zal u uitleg geven over de chemotherapie, over bijwerkingen en over praktische zaken. Ook zal de consulent al uw vragen beantwoorden. Zij zal een vragenlijst bij u afnemen, uw bloedwaardes en urine-uitslagen bekijken en uw behandelingen inplannen. De consulent longoncologie is uw eerste aanspreekpunt voor vragen over de behandeling in het HMC Antoniushove. U kunt de consulent longoncologie op werkdagen gedurende kantooruren bereiken via telefoonnummer: (088) 979 48 48.

Voorafgaand aan de behandeling zal u kennismaken met één van de longartsen van het HMC Antoniushove. Tijdens de periode dat u chemoradiotherapie krijgt, is de longarts van het HMC uw hoofdbehandelaar.

Voorlichting over bestraling

Bij de afdeling Radiotherapie krijgt u voorafgaand aan de behandeling een gesprek met de radiotherapeut-oncoloog. Uw radiotherapeut-oncoloog spreekt met u een aantal zaken door, zoals uw ziektegeschiedenis en de reden en het doel van de behandeling.

De bestralingen worden voorbereid en uitgevoerd door Medisch Beeldvormings- en Bestralingsdeskundigen (MBB'ers). Met de MBB'er heeft u een voorlichtingsgesprek. De MBB'er vertelt u dan over de behandeling aan de hand van een fotopresentatie. Ook gaat hij of zij in op de bijwerkingen. U krijgt adviezen over huidverzorging en u krijgt tips over hoe u de bijwerkingen kunt beperken. Verder is er natuurlijk ruimte voor het stellen van vragen.

Voorbereidende PET-scan

Voorafgaand aan de bestraling zal u (nogmaals) een speciale PET-scan ondergaan. Daarbij kan heel precies in kaart worden gebracht welk gebied bestraald moet worden en welke gebieden ontzien moeten worden. Deze PET-scan vindt plaats in het Groene Hart Ziekenhuis in Gouda.

Rondom de behandeling

Deze vorm van chemoradiotherapie heeft een behandelingsduur van 24 dagen. Binnen deze periode krijgt u eerst chemotherapie. Daarna wordt u kort bestraald. De chemoradiotherapie vindt dagelijks plaats, van maandag tot en met vrijdag. Dit houdt in dat u ongeveer vijf weken aaneensluitend behandeld wordt.

Chemotherapie op de dagbehandeling Oncologie

Uw dagelijkse combinatiebehandeling start met het toedienen van de chemotherapie. Dit vindt plaats op de dagbehandeling van het HMC Antoniushove in Leidschendam. De verpleegkundigen op de dagbehandeling Oncologie zijn oncologieverpleegkundigen. Zij kunnen uw vragen beantwoorden. Op verzoek kan een van de consulenten longoncologie u bezoeken op de dagbehandeling.

De soort chemotherapie die bij u wordt toegediend, heet Cisplatinum. Bij deze vorm van chemotherapie druppelt een van tevoren afgemeten hoeveelheid chemomedicijn via een slangetje (infuus) in een bloedvat in uw arm. De eerste dag van uw behandeling (of eventueel de dag ervoor) wordt dit zogenaamde "PICC-infuus" eenmalig ingebracht in uw bovenarm. Het infuus blijft tot het einde van de behandeling (dus gedurende vijf weken) zitten. De oncologieverpleegkundige op de afdeling verzorgt wekelijks het infuus. Het toedienen van het chemomedicijn duurt ongeveer één uur.

Van de chemotherapie kunt u misselijk worden. Om de misselijkheid tegen te gaan, gebruikt u preventief tabletten van het medicijn Metoclopramide. U bent tijdens de behandeling in het bezit van deze medicijnen. Deze neemt u op de dagen van de behandeling 's ochtends voor het ontbijt in. U doet dit dus thuis, voordat u naar het ziekenhuis gaat. Ook voor de lunch en het avondeten neemt u Metoclopramide in. Het recept wordt verstrekt op de poli van de consulent longoncologie.

De bestraling

Een half uur tot twee uur na de chemotherapie op de dagbehandeling Oncologie, gaat u naar de afdeling Radiotherapie voor de bestraling. Tijdens de bestraling ligt u op de behandelafel. De MBB'er stelt het bestralingsveld in en verlaat daarna de ruimte. Vervolgens wordt u gedurende één tot enkele minuten bestraald. Tijdens de bestraling kan de MBB'er u zien en horen via een camera en een intercomverbinding. U kunt de straling niet zien of voelen. Bestraald worden doet ook geen pijn. Een bestraling is meestal opgebouwd uit meerdere bestralingsvelden, die gegeven worden vanuit verschillende richtingen. Nadat de bestralingsdosis is afgegeven, slaat het bestralingsstoestel automatisch af. Na de bestraling kunt u naar huis.

Tussentijdse controles

Eén keer per week komt u op controle bij de consulent longoncologie. Op de dag voor deze controle laat u bloed prikken en levert u urine in. Ook zal de consulent longoncologie en/of de longarts van het HMC Antoniushove lichamenlijk onderzoek verrichten. We controleren zo of uw lichaam in staat is om de volgende week chemotherapie te verdragen. Als dit niet het geval is, kan de longarts besluiten om de behandeling aan te passen of (tijdelijk) te staken. Verder spreekt u tijdens de bestralingsserie ook één keer per week uw behandelend radiotherapeut-oncoloog.

Begeleiding door familielid, vriend of kennis
Het kan fijn zijn om tijdens uw bezoeken aan de dagbehandeling Oncologie en de afdeling Radiotherapie iemand mee te nemen. Tijdens de hele behandeling mag u daarom altijd een familielid, vriend of kennis meenemen.

Vervoer

Of u op eigen gelegenheid of met een taxi van en naar het HMC Antoniushove kunt reizen, hangt onder andere af van hoe u reageert op de behandelingen. Wanneer u gebruik wilt maken van taxivervoer, neemt u zelf contact opnemen met uw zorgverzekeraar om te vragen welk taxibedrijf er gecontracteerd is en welke kosten hieraan verbonden zijn. Zorgverzekeraars rekenen meestal een eenmalige eigen bijdrage voor het gebruik van de taxi. Bij een chemotherapiebehandeling op de dagbehandeling en/of kliniek hebt u recht op een uitrijkaart. Bij een meerdaagse kuur geldt dit alleen voor de dag van ontslag. U kunt de uitrijkaart bij de doktersassistente of een verpleegkundige van de verpleegafdeling vragen.

Uw eigen medicatie

Voor de start van uw behandeling hebben wij al uw medicatie genoteerd. Zo zijn wij goed op de hoogte van de medicatie die u normaal gesproken thuis gebruikt. Wanneer u de medicijnen die u thuis gebruikt gedurende de dag moet innemen, dan kunt u deze meenemen tijdens uw dagelijkse bezoeken aan het ziekenhuis.

Klachten tijdens en na de chemoradiotherapie

Chemoradiotherapie is een intensief behandeltraject. De behandelingen kunnen bijwerkingen en complicaties geven. Wanneer u tijdens of na de behandeling klachten krijgt, is het belangrijk dat u dit tijdig aangeeft bij uw arts of verpleegkundige. U krijgt van ons adviezen om uw behandeling zo goed mogelijk door te komen en bijwerkingen zoveel mogelijk tegen te gaan.

Mogelijke klachten

Moeheid, slaperigheid en lusteloosheid zijn veelvoorkomende klachten bij chemoradiotherapie. Ook kan er sprake zijn van een verminderde seksualiteit.

De chemokuren kunnen invloed hebben op uw spijsvertering. Zo kunnen smaakverandering, misselijkheid, braken, diarree, verstopping en slijmvorming optreden tijdens de behandeling. Ook remt de chemotherapie uw eigen afweersysteem. U heeft daardoor een verhoogde kans op infecties en koorts. Doordat de chemotherapie de celdeling remt, kunt u haar verliezen. Ook kunt u last krijgen van een droge huid en problemen met uw nagels.

De bestralingen kunnen tot gevolg hebben dat de huid in het bestraalde gebied een reactie gaat vertonen. Uw huid kan in meer of mindere mate rood, droog en schilferig worden. Ook kan de huid soms opengaan. De huidplooien (oksels, onder de borst) reageren over het algemeen iets gevoeliger op de bestraling. Meestal treedt de huidreactie op vanaf twee tot vier weken na het begin van de bestraling. De huid is binnen vier tot zes weken na de behandeling grotendeels weer hersteld.

Door de bestraling kunnen er slikklachten ontstaan. Deze kunnen weken tot soms zelfs maanden na het staken van de behandeling aanhouden.

Contact opnemen

In de volgende gevallen moet u direct contact opnemen:

- Bij koorts boven 38,2 °C.
- Bij koude rillingen.
- Bij een bloedneus die langer dan 30 minuten aanhoudt.
- Bij bloed in de ontlasting of urine.
- Als u bloed opgeeft met hoesten.
- Als u blauwe plekken heeft zonder dat u bent gevallen of u heeft gestoten.
- Bij hevige menstruatie.
- Bij acute benauwdheid.
- Bij stijve tong-, kaak- of nekspieren.
- Bij pijn bij het plassen.

- Als u meerdere malen per dag (drie tot vier keer) braakt en de medicijnen tegen de misselijkheid niet helpen.
- Als u meerdere malen per dag (vier tot zes keer) waterdunne diarree hebt.

Als de volgende klachten 48 uur of langer aanhouden, moet u ook contact opnemen met de oncologieverpleegkundige:

- Wanneer u niet voldoende kunt drinken (u moet minimaal 1,5 liter per dag drinken).
- Als u langer dan 48 uur geen ontlasting heeft.
- Bij plotselinge huiduitslag.
- Bij pijn in de mond en/of moeite en pijn bij het slikken.
- Bij tintelingen of een dood gevoel in vingertoppen of tenen.

Adviezen

Wij adviseren u om tijdens uw behandelperiode:

- Veel te drinken. Drink minimaal 1,5 à 2 liter vocht per dag.
- Goed gevoed te blijven. Goede voeding bij kanker is voeding die voldoende energie en eiwitten bevat voor het bereiken of handhaven van een goed lichaamsgewicht. Goede voeding is ook nodig voor een goede conditie.
- Te zorgen voor een goede dagelijkse hygiëne. Dit is belangrijk om onder andere infecties te vermijden.
- Dagelijks ongeveer een half uur te bewegen; bijvoorbeeld wandelen of fietsen. Uit onderzoek is gebleken dat dit kan helpen om vermoeidheid eerder te laten verdwijnen.
- Bij beginnende pijnklachten aan de slokdarm vier keer per dag Paracetamol 1.000 mg in te nemen.

Vervolgafspraken

Na het einde van de behandeling met chemoradiotherapie in het HMC Antoniushove gaat u voor verdere controle en begeleiding weer naar uw eigen ziekenhuis, het GHZ. Twee weken na de laatste behandeling krijgt u een poli-afpraak

bij uw eigen longarts in het GHZ om te bespreken hoe het met u gaat.

De effecten van de bestraling werken nog zes weken door. Daarom wordt pas drie maanden na de laatste behandeling een CT-scan gemaakt om te kijken wat het effect van de behandeling is geweest. Daarna krijgt u een afspraak bij uw eigen longarts op de polikliniek om de uitslag te bespreken.

Uw casemanager in het GHZ neemt na het einde van de behandeling met chemoradiotherapie de taak van eerste aanspreekpunt weer over van de consulent longoncologie.

Begeleiding en ondersteuning

Uw casemanager fungeert tijdens het gehele behandeltraject als eerste aanspreekpunt. Zij of hij is goed op de hoogte van uw situatie en uw behandeling, en coördineert samen met u uw behandeltraject. U en uw naasten kunnen bij de casemanager terecht met vragen. Dit kunnen vragen zijn over praktische zaken en over de behandeling(en). De casemanager beantwoordt zelf uw vragen of schakelt er de juiste deskundige voor in. Ook heeft hij of zij nauw contact met uw andere zorgverleners.

U kunt tijdens werkdagen tussen 9.00- 17.00 uur telefonisch contact opnemen met uw casemanager. De contactgegevens vindt u hieronder.

Groene Hart Ziekenhuis
Tel.: (0182) 50 50 72
E-mail: longoncologie@ghz.nl

Haaglanden Medisch Centrum
Tel.: (088) 979 4848
E-mail: longoncologie@haaglandenmc.nl

Tot slot

Hebt u na het lezen van deze folder nog vragen of opmerkingen? Bespreek deze gerust met uw arts of casemanager. Zij helpen u graag!

Contactgegevens

Groene Hart Ziekenhuis (GHZ)

Bleulandweg 10
2803 HH Gouda
(0182) 50 50 50
www.ghz.nl
longoncologie@ghz.nl

Haaglanden Medisch Centrum (HMC)

Locatie Antoniushove
Burgemeester Banninglaan 1
2262 BA Leidschendam
(088) 979 79 00
www.haaglandenmc.nl
longoncologie@haaglandenmc.nl

Colofon

uitgave: Groene Hart Ziekenhuis, Gouda
productie: Marketing & Communicatie
mei 2020
04.07.205